

STATUT ZHR

**uchwalony przez I Walny Zjazd
w dniach 1 - 2 kwietnia 1989 r.**

zmieniony uchwałami:

*II Walnego Zjazdu w dniach
30 listopada - 1 grudnia 1990 r.*

*Nadzwyczajnego Walnego Zjazdu w dniu
3 października 1992 r.*

*IV Walnego Zjazdu w dniach
24 - 26 lutego 1995 r.*

*VI Walnego Zjazdu w dniu
17 października 1999 r.*

*VII Zjazdu ZHR w dniu
24 listopada 2001 r.*

Rozdział I Nazwa, teren działania, siedziba

§ 1

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, w skrócie ZHR, zwany dalej Związkiem jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i posiada osobowość prawną.

§ 2

1. Związek prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Siedzibą naczelną władz Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

§ 3¹

Związek może tworzyć terenowe jednostki organizacyjne na zasadach określonych Statutem.

Rozdział II Charakter, cele i środki działania

§ 4¹

1. Związek jest organizacją ideowo-wychowawczą skupiającą dzieci, młodzież i dorosłych.
2. Związek pracuje metodą harcerską.
3. Ideały wychowawcze Związku określa Przyrzeczenie, Prawo Harcerskie oraz Obietnica i Prawo Zucha:

Przyrzeczenie Harcerskie

Mam szczerą wolę całym życiem pełnić służbę Bogu i Polsce, nieść chętną pomoc bliźnim i być posłusznym Prawu Harcerskiemu.

Prawo Harcerskie

1. Harcerz służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki. 2. Na słowie harcerza polegaj jak na Zawiszy. 3. Harcerz jest pożyteczny i niesie pomoc bliźnim 4. Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza. 5. Harcerz postępuje po rycersku. 6. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać. 7. Harcerz jest karny i posłuszny rodzicom i wszystkim swoim przełożonym. 8. Harcerz jest zawsze pogodny. 9. Harcerz jest oszczędny i ofiarny. 10. Harcerz jest czysty w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	1. Harcerka służy Bogu i Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki. 2. Na słowie harcerki polegaj jak na Zawiszy. 3. Harcerka jest pożyteczna i niesie pomoc bliźnim 4. Harcerka w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerka. 5. Harcerka postępuje po rycersku. 6. Harcerka miłuje przyrodę i stara się ją poznać. 7. Harcerka jest karna i posłuszna rodzicom i wszystkim swoim przełożonym. 8. Harcerka jest zawsze pogodna. 9. Harcerka jest oszczędna i ofiarna. 10. Harcerka jest czysta w myśli, mowie i uczynkach, nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.

Obietnica Zucha

Obiecuje być dobrym zuchem i zawsze przestrzegać Prawa Zucha.

Prawo Zucha

- 1. Zuch kocha Boga i Polskę.*
- 2. Zuch jest dzielny.*
- 3. Zuch mówi prawdę.*
- 4. Zuch pamięta o swoich obowiązkach.*
- 5. Wszystkim z zuchem jest dobrze.*
- 6. Zuch stara się być coraz lepszy.*

4. Związek wychowuje w oparciu o wartości chrześcijańskie. Jest organizacją otwartą dla wszystkich osób poszukujących wiary, których postawa osobista jest inspirowana Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim.
5. Związek kontynuuje tradycje polskiego skautingu i harcerstwa i w związku z tym używa tradycyjnego hymnu, odznak i symboliki harcerskiej.
6. Związek jest niezależny organizacyjnie i ideowo od jakiegokolwiek partii politycznej.
7. Związek opiera swoją działalność wychowawczą na społecznej pracy członków.
8. Związek może należeć do międzynarodowych organizacji skautowych.

§ 5¹

Celem Związku jest:

1. Wychowanie człowieka metodą harcerską:
 - w myśl Przyrzeczenia i Prawa Harcerskiego,
 - do świadomej postawy obywatelskiej w poczuciu współodpowiedzialności za losy własnej rodziny, narodu i państwa polskiego.
2. Upowszechnianie w społeczeństwie ideałów harcerskich.

§ 6¹

Związek realizuje swoje cele przez:

1. Prowadzenie indywidualnej i zbiorowej pracy wychowawczej wśród swoich członków metodą harcerską, charakteryzującą się następującymi elementami:
 - a) dobrowolnym zobowiązaniem poprzez Obietnicę Zucha i Przyrzeczenie Harcerskie oraz Prawo Zucha i Prawo Harcerskie,
 - b) samodoskonaleniem poprzez stopnie i sprawności,
 - c) wychowaniem pośrednim - przez działanie: zabawę, grę, służbę,
 - d) spółdziałaniem i współpracą pomiędzy dorosłymi a dziećmi i młodzieżą oraz przykładem osobistym,
 - e) pracą w zespołach: systemem zastępowym,
 - f) tworzeniem wspólnot, integracją poprzez tradycję i symbolikę,
 - g) organizowanie członków Związku w jednostkach organizacyjnych na zasadach określonych w statucie,
 - h) kształcenie członków Związku,
2. Organizowanie działań społecznych pozwalających na realizację i popularyzację zadań Związku,
3. Publiczne wypowiedanie opinii o żywotnych sprawach społecznych, szczególnie dotyczących wychowania,
4. ² Prowadzenie działalności informacyjnej, wydawniczej i gospodarczej,
5. Tworzenie placówek wychowawczych i szkoleniowych,
6. Rozwijanie kontaktów z organizacjami, których cele nie sprzeciwiają się celom Związku, w szczególności z organizacjami skautowymi i harcerskimi w Polsce, z organizacjami skautowymi na świecie oraz polskim harcerstwem poza granicami kraju,
7. Pomoc harcerstwu polskiemu poza granicami kraju,
8. ³ Służbę na rzecz bliźnich, w tym na rzecz osób niepełnosprawnych,
9. ⁴ Podejmowanie innych inspirowanych przez członków Związku, zgodnych ze Statutem, działań o walorach

wychowawczych.

Rozdział III Członkowie

§ 7. ¹

1. Członkami Związku mogą być zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy posiadający miejsce zamieszkania w Polsce.
2. Członkami Związku są:
 - a) instruktorki i instruktorzy,
 - b) uczestniczki i uczestnicy,
 - c) harcerki starsze i harcerze starsi,
 - d) członkowie współdziałający.

§ 7a. ⁵

1. Członkostwo ZHR jest dobrowolne i powstaje z chwilą przyjęcia kandydatki lub kandydata przez właściwą władzę Związku.
2. Członkostwo Związku ustaje na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHR,
 - b) zwolnienia z ZHR,
 - c) śmierci członka.
3. Członkowie Związku mają prawo do dobrowolnego wystąpienia ze Związku, po uprzednim złożeniu pełnionych funkcji, jeżeli takie piastują.
4. Władze upoważnione do przyjmowania członków mogą zwalniać ze Związku członków, którzy:
 - a) uporczywie lub w rażący sposób nie wywiązują się z obowiązków członka Związku określonych w § 13 Statutu,
 - b) zalegają z opłacaniem składek członkowskich przez co najmniej 6 miesięcy,
 - c) zostali prawomocnie skazani za przestępstwo popełnione z winy umyślnej.
5. Od decyzji o zwolnieniu z ZHR przysługuje członkom, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a), c), d) Statutu, prawo odwołania się do Sądu Harcerskiego w terminie 1 miesiąca.

§ 8. ¹

1. Instruktorami Związku są pełnoletnie harcerki, instruktorami - pełnoletni harcerze, przygotowani do prowadzenia pracy wychowawczej i posiadający stopień instruktorski:
 - a) harcemistrzyni albo podharcemistrzyni albo przewodniczki - w przypadku harcerek,
 - b) harcemistrza albo podharcemistrza albo przewodnika - w przypadku harcerzy.
2. Regulaminy stopni instruktorskich uchwała Naczelnictwo na wniosek Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy.
3. Instruktorce przyjmuje i zwalnia komendantka chorągwi harcerek lub Naczelniczka Harcerek, instruktorów - komendant chorągwi harcerzy lub Naczelnik Harcerzy.
4. Zasady przyjmowania, zwalniania, nagród i kar oraz zasady służby instruktorskiej określa regulamin służby instruktorskiej, uchwalany przez Naczelnictwo.
5. Instruktorce i instruktorzy mogą skupiać się w kręgach instruktorskich. Zasady działania kręgów instruktorskich określa regulamin kręgów instruktorskich, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 9. ⁶

1. Uczestniczkami i uczestnikami są zuchy, harcerki, harcerze, wędrowniczki i wędrownicy zorganizowani w gromady zuchowe, drużyny harcerek lub drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek albo drużyny wędrowników.
2. Za zuchy, harcerki, harcerzy, wędrowniczki, wędrowników uważa się osoby przyjęte do gromady lub drużyny.

3. ⁷ Do gromady, drużyny przyjmuje i zwalnia z niej drużynowa lub drużynowy.
4. Przyjęcie uczestniczek i uczestników poniżej 16 roku życia następuje za zgodą rodziców lub prawnych opiekunów kandydatki albo kandydata.
5. Przyjmowanie i zwalnianie uczestniczek i uczestników z gromad i drużyn odbywa się zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów uchwalonych przez Naczelnictwo.

§ 10. ⁶

1. ⁸ Harcerkami starszymi są uczestniczki, harcerzami starszymi - uczestnicy, po ukończeniu 18 roku życia.
2. Harcerki starsze i harcerze starsi mogą skupiać się w kręgach harcerstwa starszego.
3. ⁹ Harcerki starsze i harcerzy starszych przyjmuje i zwalnia przewodnicząca albo przewodniczący kręgu harcerstwa starszego, lub właściwa przełożona albo przełożony określony w regulaminie wewnętrznym.
4. ¹⁰ Zasady uczestnictwa harcerek starszych i harcerzy starszych w pracach Związku oraz powoływania, działania i rozwiązywania kręgów harcerstwa starszego określa regulamin harcerstwa starszego, uchwalony przez Naczelnictwo.

§ 11. ¹

1. Członkami współdziałającymi są osoby pełnoletnie wspomagające pracę Związku.
2. Członkowie współdziałający skupieni są w kołach przyjaciół harcerstwa (KPH). Mogą być także zarejestrowani przy jednostce, z którą współdziałają.
3. Członków współdziałających przyjmuje i zwalnia zarząd koła przyjaciół harcerstwa lub władza jednostki, przy której są zarejestrowani.
4. Szczegółowe zasady przyjmowania i zwalniania członków współdziałających oraz zasady działania KPH określa regulamin kół przyjaciół harcerstwa i członków współdziałających, uchwalony przez Naczelnictwo.

§ 12. ¹

1. Wszyscy członkowie mają prawo do udziału w życiu Związku, korzystania z urządzeń, placówek Związku, zgodnie ze Statutem i regulaminami Związku.
2. ¹¹ Instruktorzy i instruktorki wpisani na listy instruktorów i instruktorek - mianowani lub wybrani na określoną funkcję wychowawczą w Związku oraz posiadający określony przydział służbowy, posiadają czynne prawo wyborcze do wszystkich władz Związku.
3. ¹² Instruktorzy i instruktorki posiadają bierne prawo wyborcze do władz Związku z następującymi ograniczeniami:
 - a) do władz naczelnych Związku mogą kandydować instruktorki i instruktorzy w stopniu harcistrzyni lub harcistrza albo podharcistrzyni lub podharcistrza,
 - b) na funkcję Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy oraz komendantki chorągwi harcerek i komendanta chorągwi harcerzy, mogą kandydować instruktorki w stopniu harcistrzyni albo instruktorzy w stopniu harcistrza,
 - c) ograniczenia wynikające z lit. a) nie stosuje się do Zjazdu ZHR.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.
5. Członkowie współdziałający posiadają bierne prawo wyborcze do władz okręgu i obwodu, z wyłączeniem funkcji przewodniczącego zarządu okręgu.

§ 13. ¹

1. Wszyscy członkowie Związku mają obowiązek:
 - a) stosowania się do postanowień Statutu oraz regulaminów Związku,
 - b) opłacania składek członkowskich, chyba że zostali zwolnieni z tego obowiązku na podstawie regulaminu finansowo-gospodarczego uchwalonego przez Naczelnictwo,
 - c) aktywnego uczestnictwa w pracach własnej jednostki organizacyjnej Związku.
2. Instruktorzy i instruktorki, uczestniczki i uczestnicy oraz harcerki starsze i harcerze starsi mają obowiązek przestrzegać Prawa Harcerskiego (zuchy - Prawa Zucha).
3. Instruktorzy i instruktorki mają ponadto obowiązek czynnego udziału w pracy wychowawczej Związku.
4. Harcerki starsze i harcerze starsi oraz członkowie współdziałający mają ponadto obowiązek krzewienia

i popularyzacji idei harcerskiej oraz wspierania działalności Związku.

§ 14.

(skreślony) ¹³

§ 15. ¹

Członek Związku nie może należeć do innej organizacji ideowo - wychowawczej, która wykorzystuje: ideę, metodę, tradycję, nazewnictwo harcerskie albo skautowe.

Rozdział IV ¹⁴ Władze Związku

§ 16. ¹⁵

1. Władzami Związku są:
 - a) władze naczelne,
 - b) władze okręgu,
 - c) komendantki i komendanci jednostek organizacyjnych wymienionych w § 31 Statutu,
 - d) zarządy kół przyjaciół harcerstwa.
2. Władzami naczelnymi Związku są:
 - a) Zjazd ZHR,
 - b) Rada Naczelna,
 - c) Naczelnictwo,
 - d) Przewodniczący,
 - e) Naczelniczka Harcerek,
 - f) Naczelnik Harcerzy,
 - g) Komisja Rewizyjna Związku,
 - h) Sąd Harcerski.

§ 17. ¹

1. ¹⁶ Zjazd ZHR jest najwyższą władzą Związku.
2. ¹⁶ W Zjeździe ZHR biorą udział:
 - a) delegatki wybrane przez instruktorki oraz delegaci wybrani przez instruktorów w proporcjach odpowiadających liczbom instruktorek i instruktorów, zgodnie z regulaminem wyborczym uchwalanym przez Radę Naczelną,
 - b) z urzędu członkowie ustępującej Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Komisji Rewizyjnej Związku i Sądu Harcerskiego.
3. ¹⁶ Zjazd ZHR:
 - a) decyduje o podstawowych sprawach ideowych, programowych i organizacyjnych Związku,
 - b) wybiera członków Rady Naczelnej Związku, Przewodniczącego, Naczelniczkę Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisję Rewizyjną Związku i Sąd Harcerski,
 - c) przyjmuje sprawozdania Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek, Naczelnika Harcerzy, Komisji Rewizyjnej Związku, Sądu Harcerskiego i Rady Naczelnej,
 - d) ¹⁷ udziela absolutorium Komisji Rewizyjnej Związku i Sądowi Harcerskiemu, a na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku - Radzie Naczelnej i Naczelnictwu, Przewodniczącemu, Naczelniczce Harcerek, Naczelnikowi Harcerzy z zastrzeżeniem ust. 9.
 - e) uchwała Statut Związku,
 - f) ¹⁸ określa początek i koniec dwuletniej kadencji władz Związku, o których mowa w § 16 ust. 1 lit. a) i b).
 - g) podejmuje decyzje o rozwiązaniu Związku,
 - h) podejmuje decyzje o łączeniu się z innymi organizacjami.

4. ¹⁶ Zjazd ZHR jest prawomocny przy obecności co najmniej połowy delegatek i delegatów pochodzących z wyboru.
5. ¹⁶ Zjazd ZHR zwoływany jest raz na dwa lata przez Naczelnictwo.
6. ¹⁶ Nadzwyczajny Zjazd ZHR jest zwoływany w określonym celu przez Naczelnictwo z własnej inicjatywy albo na wniosek Rady Naczelnej lub Komisji Rewizyjnej Związku albo na pisemne żądanie połowy delegatów na ostatni Zjazd ZHR, w terminie nie późniejszym niż dwa miesiące od momentu złożenia wniosku w tej sprawie. Wnioskodawca podaje temat oraz propozycję porządku obrad.
7. ¹⁶ W nadzwyczajnym Zjeździe ZHR biorą udział członkowie władz naczelných Związku oraz delegatki i delegaci wybrani na ostatni Zjazd ZHR.
8. ¹⁶ Program obrad nadzwyczajnego Zjazdu ZHR nie może być rozszerzony poza sprawy, dla rozpatrzenia których został zwołany.
9. ¹⁹ Naczelnicze Harcerki absolutorium udzielają delegatki na Zjazd ZHR, Naczelnikowi Harcerzy absolutorium udzielają delegaci na Zjazd ZHR.

§ 18. ¹

1. ¹⁶ Rada Naczelna jest najwyższą władzą Związku w okresie między Zjazdami ZHR.
2. ¹⁶ Rada Naczelna składa się z 22 członków wybranych przez Zjazd ZHR, Przewodniczącego Związku, Naczelniczki Harcerki, Naczelnika Harcerzy oraz przewodniczących zarządów okręgów.
3. Rada Naczelna:
 - a) ²⁰ powołuje spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku - dwóch Wiceprzewodniczących, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa, oraz odwołuje z tych funkcji,
 - b) wybiera i zwalnia Naczelnego Kapelana Związku w porozumieniu z właściwą władzą kościelną,
 - b¹) ²¹ ustala liczbę Członków Naczelnictwa,
 - c) ¹⁶ wybiera Naczelniczkę Harcerki oraz Naczelnika Harcerzy w wypadku rezygnacji z pełnienia tych funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - d) ¹⁶ wyznacza spośród wiceprzewodniczących pełniącego obowiązki Przewodniczącego Związku w wypadku rezygnacji z pełnienia tej funkcji w okresie pomiędzy Zjazdami ZHR,
 - e) ¹⁶ interpretuje Statut Związku i uchwały Zjazdu ZHR,
 - f) uchwała regulamin Rady Naczelnej, Naczelnictwa oraz regulamin wyborczy na Zjazd ZHR i regulamin okręgu,
 - g) uchwała na wniosek Sądu Harcerskiego jego regulamin,
 - h) uchwała na wniosek Komisji Rewizyjnej Związku jej regulamin,
 - i) nadzoruje prace Naczelnictwa, przyjmuje jego roczne sprawozdania,
 - j) nadzoruje gospodarkę majątkową Związku,
 - k) uchwała budżet i ustala wysokości składek organizacyjnych,
 - l) ²² zatwierdza bilans Związku oraz rozpatruje sprawozdania z wykonania budżetu,
 - ł) ²³ tworzy i likwiduje okręgi ZHR,
 - m) ²⁴ rozpatruje odwołania od decyzji Naczelnictwa, o których mowa w § 19 ust. 3 lit. b).
4. ¹⁶ Członkowie Rady wybierani są przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję spośród instruktorek i instruktorów w stopniu harcmistrzyni lub harcmistrza albo podharcmistrzyni lub podharcmistrza. W sytuacji zaistnienia vacatu Rada może dokooptować nowych członków.
5. Zebrania Rady Naczelnej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Zebranie zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku.
6. Na żądanie 1/3 członków Rady lub Komisji Rewizyjnej Związku Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący są zobowiązani zwołać nadzwyczajne posiedzenie Rady Naczelnej, nie później niż dwa tygodnie od momentu złożenia wniosku w tej sprawie.

§ 19. ¹

1. Naczelnictwo stanowi zarząd Związku.
2. ²⁵ W skład Naczelnictwa wchodzi: Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących, Naczelniczka Harcerki, Naczelnik Harcerzy, Sekretarz Generalny, Skarbnik, Komisarz Zagraniczny, Naczelny Kapelan Związku, Członkowie Naczelnictwa w liczbie nie większej niż dwóch.
3. Naczelnictwo:

- a) kieruje bieżącą pracą Związku,
 - b) ²⁶ uchyla lub zawiesza decyzje niezgodne ze statutem, uchwałami Zjazdów ZHR lub regulaminami Związku, przy czym od takich rozstrzygnięć przysługuje odwołanie do Rady Naczelnej na zasadach określonych w jej regulaminie.
 - c) uchwała instrukcje i regulaminy oraz inne przepisy wewnętrzne z zastrzeżeniem postanowień § 17 ust. 2 lit. a), § 18 ust. 3 lit. f), § 22 ust. 7, § 23 ust. 5 Statutu,
 - d) ²⁷ przygotowuje projekt budżetu Związku oraz sprawozdanie z jego wykonania,
 - e) ¹⁶ sporządza sprawozdania z działalności: roczne dla Rady Naczelnej oraz dwuletnie dla Zjazdu ZHR,
 - f) zatwierdza przewodniczących zarządów okręgów i skarbników zarządów okręgów.
 - g) ²⁸ zarządza majątkiem Związku,
 - h) ²⁸ wykonuje uchwały Rady Naczelnej.
4. Zebrania Naczelnictwa zwołuje Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących Związku, co najmniej dwa razy na trzy miesiące. Są one prawomocne przy obecności sześciu członków, o ile w tej liczbie jest Przewodniczący lub jeden z Wiceprzewodniczących.

§ 20. ¹

1. Przewodniczący kieruje pracą Związku.
2. ¹⁶ Przewodniczącego wybiera Zjazd ZHR.
3. Przewodniczący:
 - a) koordynuje prace Rady Naczelnej i Naczelnictwa,
 - b) ²⁹ jest najwyższym przedstawicielem Związku w stosunkach zewnętrznych,
 - c) ²⁹ jest przełożonym członków Naczelnictwa.
 - d) powołuje i rozwiązuje wydziały i referaty Naczelnictwa oraz mianuje i zwalnia ich kierowników,
 - e) przedstawia kandydatów na funkcje Wiceprzewodniczących Związku, Sekretarza Generalnego, Skarbnika, Komisarza Zagranicznego, Członków Naczelnictwa,
 - f) decyduje w sprawach nie zastrzeżonych dla innych władz.

§ 21. ¹

1. Naczelniczka Harcerek kieruje pracą Organizacji Harcerek.
2. Naczelnik Harcerzy kieruje pracą Organizacji Harcerzy.
3. ¹⁶ Naczelniczkę Harcerek wybierają instruktorki biorące udział w Zjeździe ZHR.
4. ¹⁶ Naczelnika Harcerzy wybierają instruktorzy biorący udział w Zjeździe ZHR.
5. Naczelniczka Harcerek jest przełożoną instruktorek.
6. Naczelnik Harcerzy jest przełożonym instruktorów.

§ 22. ¹

1. Komisja Rewizyjna Związku jest organem kontroli wewnętrznej Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.
2. ³⁰ Komisja Rewizyjna Związku:
 - a) kontroluje działalność władz Związku oraz jednostek organizacyjnych pod względem przestrzegania przez nie Statutu, regulaminów Związku oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - b) kontroluje gospodarkę majątkową Związku,
 - c) przedstawia władzom Związku i jednostkom organizacyjnym informacje, zalecenia i wnioski wynikające z kontroli,
 - d) przedstawia Zjazdowi ZHR wnioski w sprawie absolutorium dla Rady Naczelnej, Naczelnictwa, Przewodniczącego, Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy,
 - e) może uczestniczyć w posiedzeniach Rady Naczelnej, Naczelnictwa, a także odprawach Głównych Kwater.
 - f) przynajmniej raz w roku przedstawia Radzie Naczelnej informacje na temat przeprowadzonych kontroli.
3. Komisja Rewizyjna Związku może zlecać realizację zadań kontrolnych komisjom rewizyjnym okręgów, a także biegłym i specjalistom.
4. ¹⁶ Komisja Rewizyjna Związku składa się z 7 członków wybranych - spośród harcmistrzyń lub harcmistrzów albo podharcmistrzyń lub podharcmistrzów - przez Zjazd ZHR na dwuletnią kadencję.
5. Komisja Rewizyjna Związku konstituuje się na swoim pierwszym posiedzeniu, pod przewodnictwem

Przewodniczącego Zjazdu, wybierając spośród członków Komisji: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza Komisji.

6. W przypadku zaistnienia vacatu Komisja dokonuje kooptacji z zachowaniem zasady określonej w ust. 4.
7. Komisja Rewizyjna Związku pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jej wniosek przez Radę Naczelną.
8. Komisja Rewizyjna Związku uchwała regulamin komisji rewizyjnej okręgu.
9. Komisja Rewizyjna Związku sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością komisji rewizyjnych okręgów.

§ 23. ¹

1. Sąd Harcerski jest niezawisłą władzą sądowniczą Związku.
2. ¹⁶ Sąd składa się z pięciu członków wybieranych przez Zjazd ZHR spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
3. Członkowie Sądu wybierają spośród siebie Prezesa, Zastępcę Prezesa i Sekretarza.
4. Sąd Harcerski:
 - a) rozpatruje apelacje członków Związku, wymienionych w § 7 ust. 2 lit. a) c) d), usuniętych ze Związku lub w inny sposób ukaranych dyscyplinarnie przez władze,
 - b) rozstrzyga wszelkie spory między członkami Związku, o których mowa w § 7 ust. 2 lit. a) c) d) oraz między tymi członkami a władzami Związku.
4. ³¹ Sąd Harcerski jest stałym sądem polubownym do rozstrzygania sporów majątkowych pomiędzy okręgami ZHR posiadającymi osobowość prawną oraz pomiędzy tymi okręgami a Związkiem. Poddanie takiego sporu rozstrzygnięciu Sądu harcerskiego jest obowiązkowe.
5. Sąd pracuje na podstawie regulaminu uchwalonego na jego wniosek przez Radę Naczelną.
6. W przypadku ustąpienia członka Sądu, uzupełnienia jego składu dokonuje się przez kooptację spośród harcmistrzyń i harcmistrzów Związku.
7. Sąd Harcerski jest niezawisły w orzekaniu, a jego orzeczenia są ostateczne.

§ 24. ¹

1. Oświadczenia woli w imieniu Związku składają Przewodniczący wraz z innym członkiem Naczelnictwa lub dwóch członków Naczelnictwa, upoważnionych przez Naczelnictwo.
2. Naczelnictwo może upoważnić inne osoby do podejmowania czynności prawnych w imieniu Związku (pełnomocnictwo), przy czym udzielenie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 25. ¹

1. ³² Wszystkie władze Związku pełnią swe funkcje społecznie.
1. ³² Władze naczelne oraz zarządy okręgów i komisje rewizyjne okręgów pochodzą z wyboru.
2. Wybory władz Związku odbywają się tajnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.
3. ³⁴ Kadencja wszystkich władz naczelnych i władz okręgu trwa dwa lata, przy czym początek i koniec kadencji określa Zjazd ZHR.
4. Tej samej funkcji w Naczelnictwie nie można pełnić dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
5. Nie można łączyć funkcji kierowniczej (komendantki, komendanta, przewodniczącej, przewodniczącego) jakiegokolwiek jednostki organizacyjnej Związku oraz udziału we władzach naczelnych Związku i władzach okręgów z udziałem w kierowniczych instancjach organizacji politycznych (wszystkich szczebli) bez względu na pełnione tam funkcje.
6. Nie można łączyć członkostwa w Sądzie Harcerskim i Komisji Rewizyjnej Związku z udziałem w innych władzach Związku.
7. Nie mogą pełnić funkcji we władzach następnej kadencji członkowie tych władz Związku, które nie otrzymały absolutorium.
8. Wszelkie uchwały i decyzje władz Związku podejmowane są, o ile Statut albo regulaminy nie stanowią inaczej, zwykłą większością głosów przy obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania.

Rozdział V ³⁵ Terenowe jednostki organizacyjne

§ 26.

1. Terytorialnie Związek dzieli się na okręgi, będące terenowymi jednostkami organizacyjnymi. Okręgi mogą posiadać osobowość prawną.
2. Okręgi tworzy i likwiduje Rada Naczelna z własnej inicjatywy, na wniosek Naczelnictwa albo zainteresowanych instruktoerek i instruktorów.
3. Zasięg terytorialny okręgu obejmuje jedno województwo, o ile Rada Naczelna nie postanowi inaczej.
4. Uchwała Rady Naczelnej w sprawie powołania okręgu określa nazwę i siedzibę okręgu, jego zasięg terytorialny oraz termin pierwszego zjazdu okręgu.
5. W skład okręgu wchodzi:
 - a) chorągiew lub chorągwie harcerek,
 - b) chorągiew lub chorągwie harcerzy,
 - c) inne jednostki organizacyjne działające na terenie okręgu.
6. Okręgi mogą dzielić się na obwody.

§ 27.

1. Władzami okręgu są:
 - a) zjazd okręgu,
 - b) zarząd okręgu,
 - c) komendantka chorągwi harcerek,
 - d) komendant chorągwi harcerzy,
 - e) komisja rewizyjna okręgu.
2. Zjazd okręgu jest najwyższą władzą okręgu. Do kompetencji zjazdu okręgu należy:
 - a) podejmowanie decyzji w przedmiocie osobowości prawnej okręgu,
 - b) ustalanie liczby członków zarządu pochodzących z wyboru,
 - c) wybór zarządu okręgu,
 - d) wybór komisji rewizyjnej okręgu,
 - e) rozpatrywanie sprawozdań zarządu okręgu oraz udzielanie absolutorium zarządowi okręgu.
3. Zjazd okręgu zwołuje zarząd okręgu raz na dwa lata. Zarząd okręgu z własnej inicjatywy albo na wniosek Naczelnictwa lub Komisji Rewizyjnej Związku lub komisji rewizyjnej okręgu lub co najmniej 1/3 liczby instruktoerek i instruktorów okręgu zwołuje nadzwyczajny zjazd okręgu.
4. W skład zarządu okręgu wchodzi:
 - a) z urzędu: komendantka albo komendantki chorągwi harcerek, komendant albo komendanci chorągwi harcerzy, okręgowy kierownik kół przyjaciół harcerstwa lub przedstawiciel kół przyjaciół harcerstwa z terenu okręgu
 - b) wybrani przez zjazd okręgu członkowie zarządu - w liczbie ustalonej przez zjazd okręgu.
5. Zarząd okręgu:
 - a) kieruje pracą Związku na terenie okręgu i reprezentuje okręg,
 - b) wybiera spośród siebie przewodniczącego oraz skarbnika zarządu okręgu, których wybór zatwierdza Naczelnictwo.
6. Komisja rewizyjna okręgu składa się z trzech członków wybranych przez zjazd okręgu.
7. Komisja rewizyjna okręgu jest organem kontroli wewnętrznej, kontrolującym działalność władz i jednostek organizacyjnych Związku na terenie okręgu pod względem ich zgodności ze Statutem i regulaminami Związku oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
8. Oświadczenia woli za okręg składają:
 - a) dwaj członkowie zarządu okręgu, w tej liczbie przewodniczący zarządu okręgu lub skarbnik zarządu okręgu,
 - b) pełnomocnicy zarządu okręgu - w zakresie określonym w pełnomocnictwie udzielonym w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
9. Tryb tworzenia oraz likwidacji okręgu, zasady powoływania, odwoływania i działania jego władz określają

regulamin okręgu, uchwalany przez Radę Naczelną oraz regulamin komisji rewizyjnej okręgu, uchwalony przez Komisję Rewizyjną Związku.

§ 28.

1. Obwody powołuje i likwiduje właściwy zarząd okręgu po akceptacji Naczelnictwa. Powołanie następuje na wniosek zainteresowanych środowisk.
2. O ile nie można powołać obwodu, właściwy zarząd zarządu okręgu może powołać pełnomocnika i określić jego kompetencje.
3. Strukturę oraz zasady działania obwodu i pełnomocnika określa regulamin okręgu, uchwalony przez Radę Naczelną.

Rozdział VI Struktura organizacyjna

§ 29.¹

ZHR składa się z Organizacji Harcerek, Organizacji Harcerzy oraz kół przyjaciół harcerstwa.

§ 30.³⁶

1. Organizacją Harcerek kieruje Naczelniczka Harcerek przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerek.
2. Organizacją Harcerzy kieruje Naczelnik Harcerzy przy pomocy powołanej przez siebie Głównej Kwatery Harcerzy.

§ 31.¹

1. Gromady zuchowe, drużyny harcerek, drużyny harcerzy, drużyny wędrowniczek, drużyny wędrowników działające na terenie obwodu lub okręgu tworzą hufce żeńskie i męskie.
2. Hufce żeńskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerek, hufce męskie działające na terenie okręgu tworzą chorągiew harcerzy.
3. Chorągwie harcerek tworzą Organizację Harcerek, chorągwie harcerzy tworzą Organizację Harcerzy.
4. W uzasadnionych wypadkach można tworzyć hufce na terenie mniejszym niż obwód i chorągwie na terenie mniejszym niż okręg.
5. Kręgi harcerstwa starszego i kręgi instruktorskie są powoływane przez Naczelnictwo na wniosek zainteresowanych.
6. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych Związku określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 32.

1. Pracą gromady, drużyny kieruje drużynowa lub drużynowy, pracą kręgu harcerstwa starszego i kręgu instruktorskiego - przewodnicząca lub przewodniczący kręgu.
2. Pracą hufca żeńskiego kieruje hufcowa, hufca męskiego kieruje hufcowy.
3. Pracą chorągwi harcerek kieruje komendantka chorągwi harcerek, pracą chorągwi harcerzy komendant chorągwi harcerzy - przy pomocy powołanej przez siebie komendy chorągwi.
4. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania jednostek organizacyjnych oraz zasady mianowania, zwalniania i kompetencje komendantek, komendantów, hufcowych i drużynowych (przewodniczących) określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 33.¹

1. Koła przyjaciół harcerstwa (KPH) działają przy poszczególnych jednostkach organizacyjnych Związku oraz przy Przewodniczącym ZHR.
2. Działalność kół przyjaciół harcerstwa na terenie okręgu koordynuje okręgowy kierownik KPH.
3. Zasady powoływania, rozwiązywania i działania KPH, powoływania i odwoływania, a także kompetencje kierowników KPH oraz zasady działania członków współdziałających określa regulamin kół przyjaciół

harcerstwa i członków współdziałających, uchwalany przez Naczelnictwo.

§ 34. ¹

1. Jednostki organizacyjne Związku mogą, w porozumieniu z właściwymi władzami kościelnymi, powoływać kapelanów do funkcji duszpasterskich.
2. Tryb powoływania i zasady pracy kapelanów określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo - na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.

§ 35. ¹

1. Naczelnny Kapelan Związku kieruje pracą duszpasterską Związku przy pomocy Rady Duszpasterskiej Związku.
2. Tryb powoływania i zasady pracy Rady Duszpasterskiej określa regulamin, uchwalany przez Naczelnictwo - na wniosek Naczelnego Kapelana Związku.
3. Naczelnego Kapelana Związku wybiera i zwalnia Rada Naczelna w porozumieniu z właściwą władzą kościelną.

§ 36. ¹

1. Dla podtrzymania tradycji środowiska lub wspólnej pracy organizacyjnej i gospodarczej drużyn mogą powstawać szczepy, a w środowiskach, które w danym momencie nie mogą powołać hufca - związki drużyn.
2. Szczegółowe zasady tworzenia, rozwiązywania i działania związków drużyn i szczepów określają regulaminy, uchwalone przez Naczelnictwo.

Rozdział VII **Ruchy programowo-metodyczne**

§ 37. ¹

Dla realizacji określonych celów lub z uwagi na specyfikę działania, mogą powstać dobrowolne ruchy programowo - metodyczne, skupiające członków i jednostki organizacyjne Związku.

§ 38. ¹

Ruchy programowo - metodyczne mogą mieć zasięg środowiskowy, regionalny i ogólnozwiązkowy. Zatwierdza je poprzez ogłoszenie regulaminu wewnętrznego:

- a) Rada Naczelna, po zasięgnięciu opinii Naczelniczki Harcerek i Naczelnika Harcerzy - dotyczy ruchów o zasięgu ogólnokrajowym,
- b) Naczelnictwo, po zasięgnięciu opinii właściwej komendantki chorągwi harcerek i właściwego komendanta chorągwi harcerek - dotyczy ruchów o zasięgu regionalnym lub środowiskowym.

§ 39. ¹

Cele oraz zasady funkcjonowania i organizacji ruchów programowo-metodycznych określają ich wewnętrzne regulaminy, podlegające zatwierdzeniu przez władzę wymienioną w § 38, przy czym:

- a) ruchy programowo - metodyczne stanowią płaszczyznę wymiany doświadczeń i upowszechniania inicjatyw metodycznych i programowych lub współpracy drużyn specjalistycznych albo związanych tradycją i specyfiką działania,
- b) cele ruchów programowo - metodycznych powinny zakładać budowanie wspólnoty instruktorskiej Związku; ruchy te nie mogą utrudniać pracy jednostek organizacyjnych w określonej Statutem strukturze Związku.

Rozdział VIII Fundusze i gospodarka

§ 40.¹

1. Majątek Związku stanowią:
 - a) nieruchomości i ruchomości będące własnością Związku,
 - b) inne prawa majątkowe,
 - c) fundusze.
2. Fundusze Związku pochodzą z:
 - a) składek członkowskich,
 - b) dochodów z działalności statutowej,
 - c) dotacji, darowizn, ofiarności publicznej,
 - d) dochodów z majątku,
 - e) dochodów z własnej działalności gospodarczej,
 - f) spadków i zapisów.
3. Nabywania, zbywania oraz obciążania nieruchomości w imieniu Związku, a także przyjmowania darowizn, zapisów i spadków dokonuje Naczelnictwo Związku albo inna umocowana przez nie osoba, przy czym przyjęcie spadku może nastąpić wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
4. Zasady prowadzenia gospodarki Związku określają regulaminy uchwalone przez Naczelnictwo.

§ 41.³⁷

1. Zasady prowadzenia działalności gospodarczej określa Naczelnictwo.
2. Działalność gospodarcza Związku może być prowadzona wyłącznie w formie spółdzielni, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej, fundacji.

Rozdział IX Zmiana Statutu i rozwiązanie Związku

§ 42.¹

1. ¹⁶ Uchwały w sprawie zmiany Statutu, łączenia się z innymi organizacjami i rozwiązania Związku zapadają na Zjeździe ZHR kwalifikowaną większością 2/3 głosów, w obecności minimum połowy uprawnionych do wzięcia w nim udziału.
2. ¹⁶ Zjazd ZHR, podejmujący decyzję o rozwiązaniu Związku lub łączeniu się z innymi organizacjami, rozporządza majątkiem Związku.

Przypisy.

¹W brzmieniu ustalonym przez uchwałę IV Walnego Zjazdu ZHR z dnia 26 lutego 1995 r., zarejestrowanym postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 19 czerwca 1995 r. sygn. akt VII Ns Rej St 416/95

²Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 1 uchwały VI Walnego Zjazdu ZHR z dnia 17 października 1999 r. w sprawie zmiany Statutu ZHR wpisaną do rejestru stowarzyszeń postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 marca 2000 r. sygn. akt VII Ns Rej St 1759/99.

³Dodany przez § 1 uchwały VII Zjazdu ZHR z dnia 24 listopada 2001 r. w sprawie zmian w Statucie ZHR wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 9 października 2002 r., sygn. akt Wa XXNsRejKRS 13100/02/327

⁴W brzmieniu ustalonym przez uchwałę, o której mowa w przypisie 3.

⁵Dodany przez § 1 pkt 2 uchwały, o której mowa w przypisie 2.

⁶Numeracja paragrafu zgodna z § 1 pkt 5 uchwały, o której mowa w przypisie 2.

⁷W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 4 uchwały, o której mowa w przypisie 2.

⁸W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a uchwały, o której mowa w przypisie 2.

⁹W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b uchwały, o której mowa w przypisie 2.

¹⁰W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. c uchwały, o której mowa w przypisie 2.

- ¹¹Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 6 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹²Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 7 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹³Przez § 1 pkt 8 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁴Tytuł Rozdziału IV w brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁵W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 10 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁶Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 19 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁷Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁸Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 11 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ¹⁹Dodany przez § 1 pkt 12 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁰Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²¹Dodany przez § 1 pkt 13 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²²Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 13 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²³Dodany przez § 1 pkt 13 lit d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁴Dodany przez § 1 pkt 13 lit e) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁵Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁶Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁷Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 14 lit. c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁸Dodany przez § 1 pkt 14 lit. d) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ²⁹Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 15 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁰Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 16 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³¹Dodany przez § 1 pkt 17 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³²Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit a) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³³Dodany przez § 1 pkt 18 lit b) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁴Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 18 lit c) uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁵W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 20 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁶W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 21 uchwały, o której mowa w przypisie 2.
- ³⁷W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 22 uchwały, o której mowa w przypisie 2.